

Wstęp

Szanowni Państwo,
Koleżanki i Koledzy,

przedstawiamy zestawy standardów organizacyjnych oraz postępowania w patomorfologii. Dokument jest efektem pracy bardzo licznego grona patomorfologów i osób współpracujących. W wieloetapowym procesie powstawania publikacji uwzględniono uwagi przedstawicieli Ministerstwa Zdrowia, Agencji Oceny Technologii Medycznej i Taryfikacji, Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia, komentarze nadesłane przez jednostki biorące udział w pilotażu oraz wizytujących je ekspertów Polskiego Towarzystwa Patologów, a także uwagi zgłoszone w trakcie publicznych konsultacji.

Po wnikliwej analizie zgłoszonych uwag oraz dyskusji w gronie ekspertów zaakceptowano standardy oraz przyjęto zasady postępowania. Obecna wersja dokumentu w wielu rozdziałach odbiega znacznie od pierwotnie nadesłanej przez autorów. Wymagania edytorskie związane były z koniecznością przeredagowania wielu rozdziałów oraz wprowadzeniem niezbędnych uzupełnień, aktualizacji i przede wszystkim czytelnej prezentacji standardów. Wszystkie działania miały na celu zachowanie jednolitej, przejrzystej oraz spójnej formy całości dokumentu. W przypadku diagnostyki jednostek chorobowych nieobjętych treścią standardów za możliwy wzorzec należy przyjąć postępowanie najbliższe merytorycznie.

Serdecznie dziękujemy wszystkim osobom zaangażowanym w przygotowanie niniejszego opracowania. Uwzględniono w nim również wcześniejsze działania dotyczące standaryzacji procedur patomorfologicznych podejmowane pod patronatem Polskiego Towarzystwa Patologów. Niniejszym przekazujemy dokument opisujący w sposób całościowy działalność obejmującą diagnostykę patomorfologiczną.

Renata Langfort, Andrzej Marszałek, Janusz Ryś

Działalność zakładu patomorfologii w czasie zagrożenia epidemicznego

Przestrzeganie zasad higieny i reżimu sanitarnego w zakładach i pracowniach patomorfologicznych jest niezbędne, ze względu na stały kontakt z materiałem biologicznym. Zwłaszcza w czasie zwiększonego ryzyka rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych, jak m.in. obecnie w związku z ogłoszeniem przez WHO pandemii związanej z wirusem SARS-CoV-2 (ang. Severe acute respiratory syndrome coronavirus) należy zwracać szczególną uwagę i stosować się do zaleceń oraz wytycznych ogłaszanych przez Ministra Zdrowia, Głównego Inspektora Sanitarnego oraz konsultantów krajowych m.in. w dziedzinie patomorfologii czy chorób zakaźnych. Należy pamiętać, że przedstawione zasady postępowania dotyczą materiału, zarówno utrwalonego jak i nieutrwalonego przekazywanego do badania. Materiał najczęściej jest przekazywany do zakładu/pracowni patomorfologii w utrwalaczu, tj. standardowo w 10% roztworze buforowanej formaliny o pH 7,2-7,4 lub w wybranych sytuacjach w 70-96% alkoholu etylowym. Prawidłowe utwalenie materiału obniża ewentualną zakaźność materiału praktycznie do zera. W przypadku materiału nieutrwalonego (świeżego) należy bezwzględnie zachować staranność w postępowaniu minimalizującym możliwość kontaminacji czynnikami zakaźnymi.

Zakłady i pracownie patomorfologii na podstawie obowiązujących przepisów i wytycznych opracowują własne standardy postępowania adekwatnie do zakresu działalności i potrzeb. Standardy te powinny uwzględniać co najmniej:

- zasady stosowania środków ochrony osobistej,
- zasady dotyczące higieny rąk: mycia i dezynfekcji,
- zasady dezynfekcji i dekontaminacji powierzchni oraz narzędzi, wykorzystywanych w trakcie wykonywania procedur,
- postępowanie poekspozycyjne,
- postępowanie w przypadku wykonywania sekcji zwłok osób zmarłych z powodu chorób zakaźnych.

Poza odpowiednim postępowaniem z materiałem biologicznym, należy wdrożyć zasady organizacji pracy w jednostce, zgodne z ogłoszonymi urzędowo regulacjami, tj. m.in. jak w obecnej sytuacji związanej z COVID-19:

- dystansowanie społeczne,

- dystansowanie czasowe,
- odpowiednia organizacja stanowisk pracy,
- zwiększone wymagania w zakresie środków ochrony osobistej.

Takie procedowanie dotyczy aktualnej pandemii COVID-19, ale może mieć także zastosowanie w innych sytuacjach zagrożenia epidemiologicznego.

W każdym zaistniałym przypadku należy wdrażać zasady ogłoszone przez instytucje krajowe lub zależnie od okoliczności wprowadzone przez regulatorów na poziomie lokalnym, w powiecie lub województwie. Pochodną takich decyzji mogą być dodatkowe obostrzenia sanitarne, obowiązujące w jednostkach ochrony zdrowia, których należy bezwzględnie przestrzegać.

Lista autorów i współautorów poszczególnych rozdziałów i/lub załączników (w kolejności alfabetycznej)

Agnieszka Adamczyk, Dariusz Adamek, Zbigniew Antosz, Elwira Bakula-Zalewska, Artur Bartzak, Marcin Braun, Jan Bręborowicz, Ewa Chmielik, Joanna Chorostowska-Wynimko, Paweł Domagała, Henryk Domański, Bogna Drozdowska, Monika Durzyńska, Grzegorz Dyduch, Monika Dzieńiecka, Andrzej Gabriel, Paweł Gajdzis, Barbara Górnicka, Elżbieta Górzyńska, Elwira Grabowska, Jacek Grabowski, Wiesława Grajkowska, Jacek Gulczyński, Katarzyna Guzińska-Ustymowicz, Agnieszka Hałoń, Matthew Ibbs, Ewa Iżycka-Świeszewska, Beata Jagielska, Karolina Janczar, Michał Jeleń, Dorota Jesionek-Kupnicka, Maciej Kaczorowski, Michał Kajor, Ewa Kaznowska, Luiza Kańczuga-Koda, Agnieszka Klimkowska, Grażyna Kobierska-Gulida, Józef Kobos, Paweł Kołodziej, Małgorzata Kołos, Łukasz Koperski, Radziśław Kordek, Agnieszka Korolczuk, Paweł Kosikowski, Adam Kowalewski, Artur Kowalik, Patryk Kraiński, Andrzej Kram, Janusz Kubacki, Aleskanda Kudrymska, Halina Kutaj-Wąsikowska, Dariusz Lange, Renata Langfort, Ewa Laskowska, Martyna Lech, Anna Lewandowska, Marcin Ligaj, Cezary Lipiński, Maria Maksymowicz, Andrzej Marszałek, Roman Monczak, Andrzej Mróz, , Beata Muszyńska-Bernhard, Irena Nadolska, Anna Nasierowska-Guttmejer, Agnieszka Nawrocka-Kunecka, Krzysztof Okoń, Wojciech Olszewski, Jolanta Orłowska-Heitzmann, Marcin Orłowski, Piotr Paul, Agnieszka Perkowska-Ptasińska, Monika Prochorec-Sobieszek, Michał Pyzłak, Joanna Reszeć, Janusz Ryś, Magdalena Sakowicz, Katarzyna Sikora, Beata Sikorska, Iwona Sosnowska, Agata Stanek-Widera, Agnieszka Sterlińska, Ewa Szczepulska-Wójcik, Małgorzata Szołkowska, Joanna Szpor, Anna Szumera-Ciećkiewicz, Justyna Szumiło, Łukasz Szyłberg, Sylwia Szymańska, Mirosław Śnietura, Joanna Trubicka, Martyna Trzeszcz, Bożena Walewska-Zielecka, Bartłomiej Wasąg, Michał Wągradzki, Małgorzata Wągrowska-Danilewicz, Jarosław Wejman, Krzysztofa Węsierska, Andrzej Wojnar, Alina Wołoszyn, Marek Zdrenka, Bogna Ziarkiewicz-Wróblewska, Anna Zielińska, Paweł Ziora, Piotr Ziółkowski.